

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΟΜΙΛΙΑ

ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΝΙΑΤΗ

ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΣΕ ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

*«Εθνικό Στρατηγικό Πρόγραμμα Πρόληψης Παραγωγής
Αποβλήτων & Αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης
Αποβλήτων»*

ΔΕΥΤΕΡΑ 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2014

Καλημέρα σε όλους, θέλω να σας ευχαριστήσω θερμά, θέλω να σας ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου που είστε σήμερα εδώ και να πω πως θεωρώ ότι βρισκόμαστε σε μια συγκυρία όπου αυτό που πρέπει πια να επικρατήσει είναι η ειλικρίνεια και η γενναιότητα στο δημόσιο διάλογο για ένα θέμα το οποίο απασχολεί για πολλές δεκαετίες την ελληνική κοινωνία κι έχει να κάνει με τη διαχείριση των ίδιων των προϊόντων που εμείς παράγουμε, με τη διαχείριση των απορριμμάτων μας.

Πρέπει να σας πω πως θεωρώ ότι η συγκυρία είναι εξαιρετικά θετική, με την έννοια ότι βρισκόμαστε μπροστά και στις επερχόμενες ευρωπαϊκές εκλογές. Έχουμε μπροστά μας ένα στοίχημα να συναποφασίσουμε τι είδους Ευρώπη θέλουμε και στην πραγματικότητα τι είδους Ελλάδα μέσα σε μια προοδευτική Ευρώπη θέλουμε.

Θεωρώ λοιπόν πως έχει μεγάλη σημασία αντί να κάνουμε συζητήσεις γενικού χαρακτήρα και συζητήσεις ευχολογίων, να έρθουμε σε ζητήματα τέτοια όπως αυτά που έχουν πληγώσει κατά το παρελθόν και συνεχίζουν να πληγώνουν την Ελλάδα, το ζήτημα δηλαδή της διαχείρισης απορριμμάτων και με εντιμότητα, με ειλικρίνεια, με γενναιότητα, να δούμε τα βήματα που έχουμε κάνει μέχρι τώρα, να αναγνωρίσουμε τα λάθη του παρελθόντος και να δεσμευθούμε όλοι ότι θα τα διορθώσουμε τα λάθη αυτά σήμερα και αύριο.

Ταυτόχρονα είμαστε σε μια συγκυρία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, διότι μια χώρα όπως η Ελλάδα που μετά από πέντε με έξι χρόνια διαρκούς ύφεσης και διαρκούς αύξησης της ανεργίας δείχνει ότι ξεπερνά πια την κρίση, ψάχνει να βρει το νέο της παραγωγικό μοντέλο.

Και θέλω να σας πω με την ιδιότητα του Υπουργού Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής πως θεωρώ ότι το περιβάλλον, η αειφορία και η βιωσιμότητα, η νέα προσέγγιση της σχέσης ανάμεσα στις ανθρώπινες κοινωνίες και το φυσικό περιβάλλον, ιδιαίτερα σε μια χώρα του Νότου όπως είναι η Ελλάδα, δεν μπορεί πια παρά να αποτελεί τη μοναδική διέξοδο, τον μοναδικό πυλώνα ενός νέου παραγωγικού μοντέλου.

Και θέλω να τονίσω πως έχει μεγάλη σημασία αυτό το νέο παραγωγικό μοντέλο να μη στηρίζεται πια σε δανεικά, αλλά να έχει μέσα στο DNA των ίδιων των αποφάσεών του μια βασική αρχή : Πως θα παράξουμε με βιώσιμο και αειφορικό τρόπο νέο δημόσιο πλούτο, πως θα δημιουργήσουμε νέες θέσεις εργασίας.

Και οφείλω να πω πως δεν είμαι ευχαριστημένος για το πώς δεν καταφέραμε όλα τα προηγούμενα χρόνια ως Ελλάδα να αντιμετωπίσουμε τις μεγάλες προκλήσεις του σήμερα και του αύριο, που έρχονται μέσα από τη μεγάλη πρόκληση που έχουμε μπροστά μας, που είναι οι αλλαγές σε πλανητικό επίπεδο, σε επίπεδο Ευρώπης και σε επίπεδο της χώρας μας, που προέρχονται ακριβώς από την κλιματική αλλαγή και δεν έχουμε αντιμετωπίσει το γεγονός ότι στην πραγματικότητα μπροστά μας διανοίγονται νέοι ορίζοντες για τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε αυτούς τους παραγωγικούς τομείς.

Ακριβώς αυτή η δημόσια συζήτηση θέλω να ελπίζω ότι θα μας βοηθήσει έτσι ώστε να κάνουμε ένα νέο ξεκίνημα. Πριν σας αναγνώσω αυτά τα οποία έχω ετοιμάσει, θέλω να κάνω κι ένα τελευταίο σχόλιο. Έχει μεγάλη σημασία πέρα από τα σχέδια που εκπονούμε, που συζητούμε, που διορθώνουμε και που στο τέλος συμφωνούμε, έχει μεγάλη σημασία να τα εφαρμόζουμε τα σχέδια αυτά.

Έτσι λοιπόν πρέπει όλοι να συμφωνήσουμε ότι μετά από το διάλογο που κάνουμε σήμερα, το διάλογο που θα επακολουθήσει, αυτά τα βασικά συμπεράσματα στα οποία θα καταλήξουμε Κεντρική Διοίκηση, Περιφερειακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση και κοινωνία των πολιτών, επιτέλους θα πούμε ένα μεγάλο ναι στην εφαρμογή με αυστηρό τρόπο των σχεδίων αυτών.

Έχει λοιπόν μεγάλη σημασία να αντιμετωπίσουμε τη σημερινή μας δημόσια διαβούλευση, ως την πρόκληση για ένα νέο ξεκίνημα, για μια Ελλάδα που ξεπερνά την κρίση, για μια Ελλάδα που αντιμετωπίζει με ειλικρίνεια και με προοπτικές μέλλοντος το πώς θέλει να διαμορφώσει νέο παραγωγικό μοντέλο και πως μέσα σε αυτό το νέο παραγωγικό μοντέλο αντιλαμβανόμαστε όλοι τη θέση των νέων μας, τη θέση των άνεργων, τη θέση όλων αυτών που διεκδικούν ένα καλύτερο μέλλον.

Κυρίες και κύριοι, είναι γνωστό ότι η διαχείριση των στερεών αποβλήτων απέχει πολύ από το να έχει φτάσει στα απαιτούμενα επίπεδα αποτελεσματικότητας της χώρας μας, έτσι ώστε όλοι οι πολίτες, όλοι όσοι παράγουν απόβλητα, να έχουν πρόσβαση στο κατάλληλο σύστημα διαχείρισης. Η Ελλάδα τώρα μόλις με σημαντική καθυστέρηση ολοκληρώνει μια μεγάλη προσπάθεια για την εξάλειψη των χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αστικών αποβλήτων, ώστε να αποφύγει τον κίνδυνο σοβαρών κυρώσεων.

Η ασφαλής διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων συνεχίζει να αποτελεί πρόβλημα που δεν έχει ακόμη επιλυθεί. Ο τομέας της ανακύκλωσης απαιτεί σημαντική αναβάθμιση, εξυγίανση και τομές. Η παραγωγή στερεών αποβλήτων εξακολουθεί να αυξάνει, παρότι η οικονομική κρίση επιδρά ανασταλτικά στην παραγωγή επιμέρους ρευμάτων. Οι δράσεις για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων επαφίενται ακόμη στον εθελοντισμό ή ουσιαστικά εφαρμόζονται σε πιλοτική κλίμακα, δε θα κρυφτούμε και δεν πρέπει να κρυφτούμε.

Συσσωρευμένες αδυναμίες και παραλείψεις, τόσο της Κεντρικής Εξουσίας όσο και της Αυτοδιοίκησης, δημιούργησαν διαχρονικά μια κατάσταση που δεν τιμά την εικόνα της χώρας, που μας έχει οδηγήσει επανειλημμένα στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, με ορατό πλέον τον κίνδυνο να επιβληθούν βαριά πρόστιμα.

Το πρόβλημα όμως των αποβλήτων δεν είναι μόνο το γόητρο και οι κυρώσεις, είναι πρωτίστως μέτρο του πολιτισμού και του καταναλωτικού μας μοντέλου, καθορίζει το ποιοτικό επίπεδο διαβίωσης των πολιτών, συνδέεται άρρηκτα με την υγιεινή και την περιβαλλοντική φροντίδα για τον τόπο μας. Είναι προφανές ότι δεν μας ικανοποιεί η σημερινή εικόνα, που θεωρούμε ότι πρέπει να βελτιωθεί δραστικά.

Την περίοδο που άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδεύουν προς μια κοινωνία μηδενικών αποβλήτων, εμείς προσπαθούμε να διασφαλίσουμε το αυτονόητο, την προστασία της δημόσιας υγείας και τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος με το λιγότερο δυνατό κόστος για τους πολίτες. Ήρθε πλέον η ώρα εκτός από επιτακτική ανάγκη και ανελαστική υποχρέωση η ορθή διαχείριση των αποβλήτων να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο και στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.

Η κατεύθυνση της ευρωπαϊκής πολιτικής για τα απόβλητα σχετίζεται άμεσα με τις εισροές πόρων στην οικονομία, με τη βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων και με στρατηγικές για περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη διαχείρισή τους.

Η πορεία για την επίτευξη μιας οικονομίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα βασισμένη στην αειφορική διαχείριση των πόρων, πέρα από τα σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη είναι εξίσου καθοριστική και για τη διαμόρφωση του αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας, μπορεί να δημιουργήσει προστιθέμενη αξία και πολλαπλασιαστικά οφέλη που σχετίζονται και με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, αλλά και με τη δημιουργία και τη διαχείριση θέσεων εργασίας.

Η αυξανόμενη έμφαση στην αποδοτικότητα πρώτων υλών και ενέργειας, σε συνδυασμό με την αυστηρότερη περιβαλλοντική νομοθεσία, μπορούν να αποτελέσουν κινητήριες δυνάμεις για την εξάπλωση και μεγέθυνση της περιβαλλοντικής βιομηχανίας.

Ο περιβαλλοντικός τομέας θα είναι ο βασικός πυλώνας του νέου παραγωγικού μοντέλου της χώρας, που θα στηρίζεται στην παραγωγή νέου πλούτου και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Αποτελεί αναμφισβήτητη υποχρέωσή μας η κατάρτιση και η εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης παραγωγής αποβλήτων, που παίρνουν υπόψη ολόκληρο τον κύκλο ζωής των προϊόντων και των υλικών.

Σε συνέργεια με τις αρχές του εθνικού προγράμματος πρόληψης τα βασικά χαρακτηριστικά του υπό διαβούλευση σήμερα εθνικού σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων περιλαμβάνουν εξαετή χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού έως το 2020, σχεδιασμό για 18 ρεύματα αποβλήτων επικίνδυνων και μη, αξιολόγηση της κατάστασης και καθορισμό αναγκών σε υποδομές και δίκτυα διαχείρισης.

Επίσης προβλέπεται η κατάρτιση προγραμμάτων αποκατάστασης ρυπασμένων χώρων και προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης. Φυσικά η λύση του προβλήματος της διαχείρισης απορριμμάτων δε βρίσκεται στη μοναδικότητα μίας μόνον δήθεν ορθά λύσης, το να αποφασίσουμε ποιος είναι ο σωστότερος συνδυασμός επιλογών για μια συγκεκριμένη περιοχή, είναι αναμφισβήτητα ένα πολυπαραμετρικό, ένα πολύπλοκο θέμα.

Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων οδηγείται σε ένα βέλτιστο συνδυασμό των διαφόρων τεχνολογιών και μεθόδων και όχι σε μια μονοδιάστατη λύση, όπως φαίνεται και από τη θετική εμπειρία διαχείρισης στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες. Αποτελεί πρόκληση και στόχο για τη χώρα, να επενδύσει στους επιμέρους τομείς της διαχείρισης αποβλήτων, με έμφαση στην επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση, αλλά και τις υποδομές.

Οι πόροι κατασκευής των αναγκαίων υποδομών θα είναι δημόσιοι και ιδιωτικοί, ενώ η λειτουργία τους θα στηριχτεί στη συνεργασία δημόσιου τομέα, ιδιωτικού τομέα και Τοπικής Αυτοδιοίκησης με πάντα αποτελεσματικό κοινωνικό και δημόσιο έλεγχο.

Κυρίες και κύριοι, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια έχει σημειωθεί αρκετή πρόοδος στην ολοκλήρωση του προγράμματος εξάλειψης των χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων, στη δημιουργία υποδομών ασφαλούς τελικής διάθεσης που εξυπηρετούν άνω του 95% του

πληθυσμού της χώρας, ενώ πλέον πρόσβαση σε συστήματα ανακύκλωσης έχει το 82% του πληθυσμού.

Είναι επίσης ιδιαίτερα ενθαρρυντική η πρόοδος της δρομολόγησης μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων, όπως είπε και ο συνάδελφος ο κ. Χατζηδάκης, σε όλες σχεδόν τις Περιφέρειες, Δυτική Μακεδονία, Πελοπόννησος, Ηλεία, Σέρρες, Ήπειρος, Αττική, Αλεξανδρούπολη, Κέρκυρα, Θήβα.

Οι εγκαταστάσεις αυτές αναμένεται να συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων ανάκτησης και εκτροπής βιοαποδομήσιμων αποβλήτων, από την ταφή και γενικά στη μείωση ποσοτήτων αποβλήτων που οδηγούνται προς τελική διάθεση, αλλά και στην ανάκτηση πόρων.

Από τη δική μας πλευρά, ολοκληρώσαμε πρόσφατα μετά από σχετική διαβούλευση την επεξεργασία των προδιαγραφών και ποιοτικών χαρακτηριστικών των προϊόντων μηχανικής και βιολογικής επεξεργασίας σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, καθώς και απορριμματογενών στερεών καυσίμων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τη βιομηχανία.

Θυμίζω επίσης ότι υπάρχει σχετική εθελοντική συμφωνία με την τσιμεντοβιομηχανία, γεγονός που μπορεί να βοηθήσει την ανταγωνιστικότητα αυτού του βιομηχανικού κλάδου. Μέσα στις επόμενες μέρες θα προωθήσουμε για συνυπογραφή με τα αρμόδια Υπουργεία την αντίστοιχη κοινή υπουργική απόφαση.

Είναι όμως αλήθεια κυρίες και κύριοι ότι το πρόβλημα των στερεών αποβλήτων και η αδικαιολόγητη υστέρηση της χώρας μας δε θα λυθεί μόνο με τις υποδομές που λείπουν. Η συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα, η στάση των πολιτών, η ανάπτυξη νέας κουλτούρας, είναι χαρακτηριστικά απαραίτητα για την επιτυχία κι εδώ θέλω να τονίσω ότι είναι απαραίτητη και η υπεύθυνη στάση και όλων των κομμάτων της Βουλής.

Για το λόγο αυτό το Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ανέλαβε και υποστήριξε μέχρι τώρα όλες τις προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση του κοινού, για τον εθελοντισμό, για την ανάπτυξη συναντίληψης και συνευθύνης όλων των συντελεστών.

Προφανώς είναι πολλά ακόμη αυτά που πρέπει να γίνουν, για να προωθηθούν αποδοτικά και αειφορικά συστήματα διαχείρισης αστικών αποβλήτων, με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και για να κερδηθεί η εμπιστοσύνη των τοπικών κοινωνιών.

Απαιτείται ολοκληρωμένη στρατηγική, προκειμένου η διαχείριση των αποβλήτων να μετατραπεί σε περιβαλλοντικά ασφαλή εκμετάλλευση πόρων και να μην εκδηλώνεται όπως συμβαίνει μέχρι τώρα πολλές φορές ως απειλή περιβαλλοντικής υποβάθμισης και αυτό ακριβώς προσπαθούμε να πράξουμε με την εφαρμογή του πλαισίου πολιτικών και δράσεων που ολοκληρώνεται μελετητικά και το μεγαλύτερο μέρος του οποίου έχει ήδη δοθεί για δημόσια κριτική και διάλογο.

Με την πάροδο των ετών τόσο η ελληνική κοινωνία όσο και η Ελληνική Διοίκηση ωριμάζουν, ενημερώνονται καλύτερα και ευαισθητοποιούνται όλο και περισσότερο σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας και ευθύνης. Το θέμα της διακυβέρνησης στον τομέα διαχείρισης αποβλήτων και ειδικότερα στο πεδίο που αφορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, δηλαδή στους φορείς διαχείρισης στερεών αποβλήτων, αποτελεί βασικό παράμετρο σχεδιασμού για το νέο εθνικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων που αποτελεί διαχρονικά την αχίλλειο πτέρνα της διαχείρισης των αποβλήτων.

Θέση του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής είναι ότι για να ξεφύγουμε από την εποχή της ανεξέλεγκτης διάθεσης και του πλασματικά ελάχιστου κόστους και για να προχωρήσουμε ουσιαστικά σε διαχείριση πόρων, πρέπει να δημιουργηθούν το συντομότερο δυνατό ισχυρά σχήματα Δημόσιας Διοίκησης στη διαχείριση των αποβλήτων, που θα μπορούσαν να συμμετέχουν μαζί με τους υπεύθυνους παραγωγούς στη διαχείριση και άλλων ρευμάτων αποβλήτων, πέραν των αστικών, ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των φορέων, αλλά και ο κοινωνικός έλεγχος, με μηχανισμούς παρακολούθησης.

Το θέμα λοιπόν των φορέων διαχείρισης αποτελεί σημαντικό στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί. η Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση μπορούν και πρέπει να διεκδικήσουν και να προβάλλουν την απαραίτητη αλλαγή της στάσης που έχουμε ανάγκη στα θέματα του περιβάλλοντος και σε νέες φιλικές προς την αειφορία καταναλωτικές συνήθειες. Οι εκστρατείες

επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης είναι πολύ σημαντικές για να αντιμετωπίσουμε τέτοια ζητήματα.

Αγαπητοί φίλοι, με εργαλεία την πολιτική μας βούληση και τον νέο εθνικό σχεδιασμό, επιταχύνουμε ρυθμούς, επαναπροσδιορίζουμε στόχους, επιβάλλουμε αλλαγές. Η ολοκλήρωση του εθνικού σχεδίου πρόληψης παραγωγής και του εθνικού σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων, αποτελεί βασική προτεραιότητα, προκειμένου να ξεκινήσει και επί της ουσίας η εφαρμογή μιας νέας πολιτικής πριν ξεπεραστεί από τις ίδιες τις εξελίξεις.

Η ορθολογική αντιμετώπιση της διαχείρισης αποβλήτων δεν έγκειται επαναλαμβάνω στη μοναδικότητα μίας ορθής λύσης, για παράδειγμα μόνο ανακύκλωση ή μόνο ανάκτηση ενέργειας, αλλά στη συμπληρωματικότητα των δράσεων με γνώμονα την αειφορική διαχείριση των πόρων.

Από τους νέους σχεδιασμούς προκύπτουν αυξημένες επιχειρησιακές ανάγκες, ενώ καθίσταται όλο και πιο σαφής η αναγκαιότητα εφαρμογής της ευθύνης του παραγωγού, ώστε να προάγεται η πρόληψη και γενικότερα η ανώτερη ιεραρχικά διαχείριση για μείωση του περιβαλλοντικού κόστους. Η ενεργός συμμετοχή των πολιτών είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία του οποιουδήποτε συστήματος διαχείρισης αποβλήτων.

Τελειώνοντας, επιτρέψτε μου να σημειώσω πως ο καθένας από τη θέση του οφείλει να παραδειγματίζει και να διδάσκει. Αν καθιερωθεί αυτή η αντίληψη της κοινωνικής συμμετοχής και γίνει βίωμα και τρόπος ζωής, τότε πολλές ελλείψεις μπορούμε να αντισταθμίσουμε, πολλά κενά μπορούμε να καλύψουμε, τότε θα έχουμε πια βάσιμες ελπίδες ότι μπορούμε να βρούμε το σωστό δρόμο.

Σας ευχαριστώ πολύ κι εύχομαι καλή επιτυχία στην εκδήλωση.